

İnsan hüquqları təqvimi

İlin hər günü insan hüquqları günüdür!

Fəslin mövzusu	<i>İnsanın ümumi hüquqları</i>
Çətinlik dərəcəsi	2-ci səviyyə
Yaş həddi	8-13 yaş
Tələb olunan vaxt	Təqvimi tərtib etmək üçün 120 dəqiqə, əlavə aylıq məşğələlər
İştirakçı sayı	2-24 uşaq
Fəaliyyətin növü	Şəkil çəkmə, rəngləmə, kəsmə, informasiyanın qrafik təsviri
Xülasə	İnsan hüquqlarına aid mühüm tarixi günləri qeyd etmək üçün qrupun təqviminin tərtib edilməsi
Vəzifələr	<ul style="list-style-type: none">• İnsan hüquqlarının çoxsaylı aspektləri haqqında danışmaq• Zamanın bölünməsi (məsələn, aylar, həftələr, həftənin günləri), bayramlar və xüsusi hadisələr haqqında məlumat vermək• Planlaşdırma bacarığını aşılamaq• Bayram günlərini qeyd etməyi öyrətmək
Hazırlıq	<ul style="list-style-type: none">• Sütunlarda həftənin günlərini qeyd etmək şərti ilə hər aya aid bir təqvim səhifəsi hazırlamaq• Hər qrup üçün əlamətdar günlərin siyahısını hazırlamaq və surətini çıxartmaq• Hər şagird, həmçinin müəllim üçün kağızdan "AD GÜNÜ" yazısı qeyd olunan kvadratlar hazırlamaq
Materiallar	<ul style="list-style-type: none">• Plastik və ya kartona yapışdırılan A-4 ölçüdə 12 kağız vərəq• Mühüm tarixlər qeyd olunan paylama materiallarının surətləri• Hər qrup üçün qələm, marker, rəngli karandaşlar• Yapışqan lent, yapışdırıcı• Hər bir uşaq və müəllim üçün "AD GÜNÜ" yazılmış kağız kvadratlar

- Əlavə material: müxtəlif şəkillər, orta ölçülü təqvim, “Uşaq Hüquqları Konvensiyası”nın adaptasiya olunmuş mətni

Təlimat

Mərhələ 1.

1. Uşaqlara insan hüquqları ilə əlaqəli mühüm hadisələri qeyd edərək bir təqvim hazırlayacaqları haqqında məlumat verin və izahatlar aparın.
2. “İnsan hüquqları nədir?” mövzusunda müzakirə keçirin və uşaq hüquqlarının nə olduğunu izah edin (əgər onların bu haqda məlumatları yoxdursa). Uşaq hüquqlarına aid nümunələr gətirmələri üçün uşaqlara müraciət edin, lazım olduqda özünüz nümunələr gətirin.
3. İnsan hüquqları və ya uşaq hüquqları ilə əlaqəli mühüm hadisələrə aid hansı tarixlərin onlara məlum olduğu haqqında sual verin. Başqa bayramlar haqqında nə bildiklərini soruşun, insan hüquqları və ya uşaq hüquqları ilə əlaqələndirilməsini xahiş edin (məsələn, dini bayramları, fikir və vicdan azadlığını düşüncələrlə, milli bayramları vətəndaşlıq hüququ ilə, mədəniyyət sahəsində bayramları mədəniyyət hüququ ilə əlaqələndirmək olur). Hamısını sadalayın. Uşaqlardan yaradıcı düşünməyi və bəzi günləri insan hüquqları ilə əlaqələndirməyi xahiş edin. Çalışın ki, onlar özləri bunu müstəqil düşünüb tapsınlar. Sonra uşaqların bilmələri üçün vacib olan mühüm tarixi günlərin, bayramların siyahısını qruplara paylayın. Müzakirə zamanı qeyd olunan digər bayramları siyahıya əlavə edin. Bayramların insan hüquqları ilə əlaqəsini göstərən nüansları aşkar edin və bu bayramları necə qeyd etmək olar istiqamətində müzakirə aparın.
Uşaqları dörd qrupa bölün və hər qrupa üç ayın adını verin. Hər qrupa üç təqvim vərəqi, rəngləmək üçün materiallar, rəngli kağız və təqvim hazırlamaq üçün digər ləvazimatlar paylayın.
4. Təlimat verin:
 - a. Hər ay üçün ayrıca vərəqlərdə tarixləri qeyd edin.
 - b. Sonra hər ay üçün xarakterik olan mühüm hadisələrin, bayramların adlarını təqvimdə qeyd edin və nəzərə çarpsın deyərək həmin kvadrları rəngləyin. Bayramı göstərən işarə və ya bəzək bayramın mövzusu və ya araşdırılan insan

hüququ ilə əlaqəli olmalıdır. Bayram bir gündən artıq davam edirsə, ayın digər günlərini də işarələyin. Məktəb bayramlarını da təqvimə əlavə edin.

- c. Xüsusi günləri qeyd etmək üçün "BAYRAM" sözü yazılmış bir üzlük düzəldin və onu yapışqanla təqvimin müvafiq yerinə yapışdırın. Onun açılması sürpriz effektini verməlidir.
5. Səhifələr doldurulduqdan sonra hamının görə bilməsi üçün onları lövhəyə asın. Bir neçə bayramın qeyd olunmadığını deyin və izahatlar verin.
6. Hər bir uşağa "AD GÜNÜ" sözü yazılmış kvadrat kağız verin və doğum gününə uyğun olan təqvim səhifəsinə yaxınlaşıb həmin tarixin üstündə "AD GÜNÜ" sözünü yazaraq, əlindəki kvadratı yapışqan lent vasitəsilə yapışdırmağı tapşırın (kvadrat elə yapışdırılmalıdır ki, istənilən vaxt onu çıxartmaq mümkün olsun). Tapşırıq yerinə yetirildikdən sonra, "Ad günləri nəyə görə insan hüquqları ilə bağlıdır?" sualını verin. Sonra hər bir insanın yaşamaq hüququ və ad hüququ olduğunu qeyd edin.

Təhlil və qiymətləndirmə

1. Aşağıdakı sualları verərək oyunu müzakirə edin:
 - a. Oyun xoşunuza gəldimi?
 - b. Təqvim haqqında siz nə öyrəndiniz? İnsan hüquqları haqqında hansı yeni məlumatlarla tanış oldunuz?
 - c. Siz hansı əlamətdar günü gözləyirsiniz? Nə üçün?
2. "Biz vaxtaşırı bəzi əlamətdar günləri qeyd etdiyimizə baxmayaraq, insan hüquqlarından hər gün istifadə edirik" fikrini qeyd edin. Belə suallar verin:
 - a. Gündəlik həyatınızda siz hansı insan hüquqlarından istifadə edirsiniz? Hal-hazırda siz hansı insan hüquqlarından istifadə edirsiniz?
 - b. Hər bir uşağın belə hüquqları varmı? Hər bir uşağda bu hüquqlardan istifadə imkanları varmı?
 - c. Hər bir uşağın hüquqlarının müdafiə olunmasının təminatı üçün biz nə edə bilərik? Bu kimin işidir?
3. Hər ayın əvvəlində təqvimin yeni səhifəsinə müraciət edin.
 - a. Yaxınlaşan hadisələri göstərmək üçün üzlükləri açın.
 - b. İnsan hüquqları ilə əlaqələndirərək, bayramın əhəmiyyətini izah edin.
 - c. Hər bir bayramı necə qeyd edəcəyinizi birgə planlaşdırın.

Davam üçün təkliflər

Həftə ərzində insan hüquqları ilə bağlı əlamətdar gün qeyd olunanda, “Kompasito”dan bu əlamətdar gün ilə bağlı bir oyun seçin. Əlavə verilən tematik sxemdən istifadə edin, bu sizə seçimdə kömək edə bilər.

Fəaliyyət üçün ideyalar

- Uşaqlardan ad günlərini daxil etmək şərti ilə əlamətdar günləri bayram kimi qeyd etmək üçün plan hazırlamağı xahiş edin.
- Uşaqlar bəzi tarixi günləri öz regionlarında qeyd etmək üçün arzu və təkliflərini irəli sürə bilər. Məsələn, insan hüquqları və ya uşaq hüquqları gününü.

Aparıcılara məsləhətlər

- Əlamətdar günlərin tam siyahısını yazmayın, hətta onların bu bayramın olması haqqında məlumatları yoxdursa belə, sizin qrup üçün daha əhəmiyyətli olanları seçin.
- İş zamanı bütün qruplara baş çəkin və əmin olun ki, uşaqlar hər bir bayramın əhəmiyyətini anlayırlar.
- Əgər siz milli və ya regional xalq mədəniyyəti ilə bağlı bayramları və dini bayramları siyahıya daxil edirsinizsə, çalışın ki, qrupda olan uşaqların ailələrində qeyd olunan bayramları da buraya daxil edəsiniz. Bu istiqamətdə təرددü olduqda, uşaqlardan bayramların siyahısını evdən gətirməyi xahiş edin.
- Hər bir uşağın ad gününü eyni tərzdə qeyd etmək məqsədilə qrup üçün eyni hüquq, eyni salamlaşma və qonaqlıq ritualı işləyin. Bu zaman yerli mədəniyyəti, adət və ənənləri də nəzərə ala bilərsiniz.
- Təqvim rəngarəng və səmərəli etmək üçün nə edə biləcəyiniz haqqında düşünün. Hər bir bayram üçün müvafiq olan müxtəlif simvol və başqa dillərdən götürülən sözlərdən istifadəni dəstəkləyin.
- Adaptasiyalar:
 - a. Balaca uşaqlar üçün:
 - Təqvimdən ayın günlərini köçürməyi tapşırın. Ayda 28, 29, 30 və ya 31 gün ola biləcəyini qeyd edin və ayların həmişə həftənin eyni günündən başlamaması səbəbinin bununla bağlı olduğunu göstərin.
 - Əlavə olunacaq günlərin siyahısını və təqvim onlara verin və xüsusi günləri əlavə etməyi xahiş edin.
 - b. Böyük yaşlı uşaqlara Uşaq Hüquqları Konvensiyasının və ya İnsan Hüquqlarının Ümumi Konvensiyasının uşaqlar üçün adaptasiya edilmiş

variantını paylayın və öz səhifələrində qeyd olunan bayram günlərini bu sənədin müəyyən maddələri ilə əlaqələndirməyi tapşırıq.

Əlavə 1

PAYLAMA MATERIALI: TƏKLİF OLUNAN ƏLAMƏTDAR GÜNLƏR

1 yanvar	Ümumdünya Sülh Günü
8 mart	Beynəlxalq Qadınlar Günü
21 mart	Ümumdünya Meşə Günü
22 mart	Ümumdünya Su Ehtiyatları Günü
7 aprel	Ümumdünya Sağlamlıq Günü
22 aprel	Yer Günü
1 may	Beynəlxalq Əmək Günü
8 may	Ümumdünya Qırmızı Aypara və Qırmızı Xaç Günü
9 may	Avropa Günü
15 may	Beynəlxalq Ailə Günü
1 iyun	Beynəlxalq Uşaq Günü
5 iyun	Beynəlxalq Ətraf Mühitin Mühafizəsi Günü
21 iyun	Beynəlxalq Sülh və Dua Günü
7 avqust	Beynəlxalq Təhsil Günü
8 sentyabr	Beynəlxalq Savadlılıq Günü
1 oktyabr	Beynəlxalq Musiqi Günü
5 oktyabr	Beynəlxalq Müəllim Günü
16 oktyabr	Beynəlxalq Ərzaq Günü
25 oktyabr	Birləşmiş Millətlər Təşkilatı Günü
9 noyabr	İrqiçiliklə Mübarizə Günü
16 noyabr	Dözümlülük Günü.
20 noyabr	Ümumdünya Uşaq Günü
3 dekabr	Ümumdünya Əlillər Günü.
10 dekabr	Ümumdünya İnsan Hüquqları Günü

Qeyd: Uşaq günü həm 1 iyunda, həm də 20 noyabrda qeyd edilir. Bundan əlavə bəzi ölkələrin özünün də Uşaq Günləri vardır.

Əlavə 2

Bazar ertəsi	Çərşənbə axşamı	Çərşənbə	Cümə axşamı	Cümə	Şənbə	Bazar